

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اتحادیه انجمن‌های اسلامی دانشجویان

در اروپا

شهید آیت‌الله

دکتر سید محمد حسینی بهشتی

بنیاد نشر آثار و اندیشه‌های شهید آیت‌الله دکتر بهشتی

سرشناسه عنوان و پدیدآورنده	: بهشتی، محمد، ۱۳۰۷ - ۱۳۶۰ : اتحادیه انجمن‌های اسلامی دانشجویان در اروپا / تهیه و تنظیم بنیاد نشر آثار و اندیشه‌های شهید آیت‌الله دکتر بهشتی.
مشخصات نشر	: تهران: روزنه، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	: ۱۷۶ ص.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۳۳۴-۳۵۷-۶
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیا
یادداشت	: چاپ قبلی: بقعه، ۱۳۸۶.
موضوع	: اتحادیه انجمن‌های دانشجویان در اروپا
موضوع	: دانشجویان -- اروپا -- انجمن‌ها
موضوع	: دانشجویان ایرانی -- کشورهای خارجی -- فعالیت‌های سیاسی
شناسه افزوده	: بنیاد نشر آثار و اندیشه‌های آیت‌الله شهید دکتر بهشتی
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۰ : الف۲ / ۱۴۸۲ / DSR
رده‌بندی دیویی	: ۹۵۵ / ۰۸۲ - ۸۳۸
شماره کتابخانه ملی	: ۳۳۵۹۱۷۳

اتحادیه انجمن‌های اسلامی دانشجویان در اروپا

تهیه و تنظیم: بنیاد نشر آثار و اندیشه‌های شهید آیت‌الله دکتر بهشتی

تلفن: ۲۲۲۶۳۵۰۰

ویراستار: حسین عبدلی

طرح جلد: احمد جعفری

حروفچین و صفحه‌آرا: زهرا شیشه‌گران

چاپ سوم: ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۳۵۰۰۰ تومان

چاپ و صحافی: پالیز

آدرس: خیابان مطهری، خیابان میرزای شیرازی جنوبی، پلاک ۲۰۲، طبقه ۳، انتشارات روزنه

تلفن: ۸۸۸۵۳۷۳۰ - ۸۸۸۵۳۶۳۱ نمابر: ۸۶۰۳۴۳۵۹

ISBN: 978-964-334-357-6

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۳۴-۳۵۷-۶

تمام حقوق برای ناشر محفوظ است

فهرست

- پیشگفتار..... ۹
- بخش اول: پیام مکتوب خطاب به اتحادیه (سپتامبر ۱۹۶۶)..... ۱۳
- بخش دوم: وظایف اتحادیه انجمن‌های اسلامی دانشجویان در اروپا در برابر
جوانان مسلمان (دسامبر ۱۹۶۶)*..... ۲۱
- وظایف اتحادیه..... ۲۴
- عوامل تضعیف‌کننده پیوند برادری میان مسلمانان..... ۲۶
- ۱- زبان..... ۲۶
- ۲- ملیت..... ۲۹
- ۳- مذاهب فقهی و کلامی..... ۳۱
- ۴- لباس، عادات و سنن محلی..... ۳۴
- ۵- سیاست‌های محلی و منطقه‌ای..... ۳۵
- چند توصیه به اتحادیه انجمن‌های اسلامی..... ۴۲
- بخش سوم: نظرهای مشورتی مرکز اسلامی هامبورگ در نشست پنجم مجمع
عمومی اتحادیه دانشجویان مسلمان در اروپا (گروه فارسی‌زبان) در سال
۱۳۴۸ش / ۱۹۶۹م..... ۴۷
- هدف ما چیست؟..... ۵۰
- مقدمات و لوازم حرکت‌های متشکل سیاسی - اسلامی..... ۵۴
- ۱- شناسایی اسلام به عنوان یک ایدئولوژی..... ۵۴
- ۲- تطبیق ایدئولوژی اسلام بر همه پدیده‌ها..... ۵۵
- ۳- شناخت درست جوامع اسلامی..... ۵۵
- عکس‌العمل گروه فارسی‌زبان در برابر رویدادهای سیاسی..... ۵۸
- پاسخ به پرسش‌ها..... ۶۲
- برگزاری منظم جلسات انجمن‌ها..... ۷۶
- آمادگی مرکز اسلامی هامبورگ برای برگزاری سخنرانی در شهرهای
مختلف..... ۸۵
- استقلال مالی و اقتصادی اتحادیه..... ۸۸

- ۹۴- بررسی علمی و مستند کارهای گذشته.....
- ۹۶- خط‌مشی گروه فارسی‌زبان در سیاست خارجی.....
- ۱۰۱- تهیه جزواتی دربارهٔ کلیات رویدادهای سیاسی.....
- ۱۰۲- موافقت مرکز اسلامی هامبورگ با تشکیل کلاس‌های تابستانی.....
- ۱۰۳- تقویت فضیلت و ایمان اعضا براساس ایدئولوژی اسلامی.....
- بخش چهارم: نظرهای مشورتی مرکز اسلامی هامبورگ در نشست ششم
- ۱۰۷- مجمع عمومی اتحادیهٔ دانشجویان مسلمان در اروپا.....
- ۱۰۷- (گروه فارسی‌زبان) در سال ۱۳۴۹ش / ۱۹۷۰م*.....
- ۱۱۲- توجه به ارتقای کیفی و محتوایی سازمان.....
- ۱۱۳- راه‌های رشد کیفی و محتوایی سازمان.....
- ۱۱۴- ۱- تکیه هرچه بیشتر روی ایمان و عمل.....
- ۱۱۸- ۲- برخورد محبت‌آمیز با دیگران.....
- ۱۲۰- ۳- دوری از خودخواهی و پذیرش انتقاد.....
- ۱۲۱- ۴- اهمیت انضباط تشکیلاتی و خوگرفتن به آن.....
- ۱۲۲- ۵- تقویت روحیهٔ افراد.....
- ۱۲۳- ۶- تقویت جسم و پرداختن به تفریحات سالم.....
- ۱۲۵- ۷- نظم در زندگی خصوصی.....
- ۱۲۶- ۸- اهمیت به کارهای تعاونی.....
- ۱۲۷- اصول انضباط تشکیلاتی در اسلام.....
- ۱۳۱- دگم اول: ویژگی‌های افراد مسئول.....
- ۱۳۲- دگم دوم: آزادی انتقاد از رهبران.....
- ۱۳۴- دگم سوم: مسئولیت طبقهٔ آگاه‌تر.....
- ۱۳۶- چند توصیه.....
- ۱۵۱- بخش پنجم: پیام‌های ارسالی به انجمن‌های.....
- ۱۵۱- اسلامی دانشجویان در اروپا.....
- ۱۵۳- پیام به انجمن اسلامی هانوفر.....
- ۱۵۷- پیام به مناسبت تأسیس انجمن اسلامی دانشجویان (گروه فارسی‌زبان).....
- ۱۶۱- پیام به اجتماع سالانهٔ سازمان جوانان در انگلستان.....
- ۱۶۳- چند توصیه:.....
- ۱۶۳- ۱- شناخت بهتر اسلام و معرفی اسلام اصیل به دیگران:.....
- ۱۶۷- ۲- پایبندی به اسلام در گفتار و عمل:.....
- ۱۷۳- نمایه.....

پیشگفتار

یکی از زمینه‌های فعالیت اجتماعی شهید آیت‌الله دکتر بهشتی همکاری مستقیم یا غیرمستقیم با کارهای دسته جمعی بود که در جهت ایجاد یک جامعه نمونه اسلامی صورت می‌گرفت. اگرچه علاقه به این فعالیت‌ها از اوان نوجوانی در منش و روش او جلوه داشت اما ورود به زندگی اجتماعی و بیش از سی سال شرکت در اینگونه تلاش‌ها و همراه ساختن عمل اجتماعی با ارزیابی نقادانه از شیوه کار و تلاش جمعی و دستاوردهای آن در جامعه ایرانی، در ساختن شخصیتی که بعدها به عنوان مدیر، دوران‌دیش، نهادساز، برنامه‌ریز و پایبند به اصول کار جمعی بروز کرد تأثیری بسزا داشت.

یکی از این تلاش‌های جمعی، همکاری با انجمن‌های اسلامی دانشجویان ایرانی در اروپا در جهت گسترش انجمن‌ها، ارتقای کمی و کیفی آن‌ها و شکل‌گیری «اتحادیه انجمن‌های اسلامی دانشجویان در اروپا» (گروه فارسی‌زبان) بود. اگرچه اندیشه تشکیل اتحادیه، به تصریح دکتر بهشتی در صفحاتی که در پی می‌آید، از جانب تعدادی از دانشجویان مسلمان ایرانی فعال که هدف آن ایجاد تشکلی بر محور اسلام به مثابه آیین

زندگی فردی و جمعی بود مطرح شد، اما نقش مهم دکتر بهشتی، به عنوان مدیر «مرکز اسلامی هامبورگ» طی سالهای ۴۹-۱۳۴۴ و پس از بازگشت به ایران تا لحظه شهادت، در برقراری پیوند اندیشه اسلامی با مبارزات دانشجویی خارج از کشور و پیشرفت و توسعه این تشکل دانشجویی فعال و مؤثر، انکارناپذیر است. باید توجه داشت که تا آن زمان، تشکل‌های دانشجویی اسلامی، از جمله انجمن‌های اسلامی که به منظور رسیدگی به مسئله دانشجویان ایرانی در برخی از شهرهای کشورهای اروپایی تشکیل شده بودند به‌طور پراکنده فعالیت می‌کردند و تشکل‌های غیراسلامی مثل کنفدراسیون جهانی محصلین و دانشجویان ایرانی، نقش اصلی را در مبارزات دانشجویی علیه نظام حاکم بر ایران ایفا می‌کردند. با شکل‌گیری اتحادیه انجمن‌های اسلامی دانشجویان (گروه فارسی‌زبان) و گسترش آن و مدیریت مدبرانه هیأت‌های مدیره انتخابی، این تشکل به رساترین صدای نهضت اسلامی ایران در خارج از کشور تبدیل شد که در تثبیت رهبری امام خمینی، افشاگری نسبت به سیاست‌های ظالمانه نظام شاهنشاهی، سیاست‌های سلطه‌طلبانه ابرقدرت‌ها در منطقه و جهان و پشتیبانی از نهضت‌های آزادیبخش اسلامی، از جمله مبارزات مردم فلسطین، نقشی بس مهم ایفا کرد. نوع رابطه دکتر بهشتی با این تشکل، نقطه‌نظرهای او در زمینه تشکیلات و سازماندهی، ایده‌های مطرح شده در جهت پویایی و استقلال سازمان نامبرده و ده‌ها نکته دیگر، خواندن مجموعه حاضر را برای پژوهشگران تاریخ نهضت اسلامی ایران و جنبش‌های دانشجویی خارج از کشور، علاقه‌مندان به کار جمعی و حزبی و ایجاد تشکل‌های پایدار، و بطور غیرمستقیم کاوشگران عرصه جامعه‌شناسی دین جالب توجه می‌نماید.

مجموعه حاضر شامل پنج بخش گوناگون اما مرتبط است. در بخش نخست، پیام مکتوب خطاب به اتحادیه (سپتامبر ۱۹۶۶) و در بخش دوم متن کامل سخنرانی آیت‌الله دکتر بهشتی در پنجمین کنگره سالانه اتحادیه انجمن‌های اسلامی دانشجویان در اروپا آمده است. این سخنرانی در سال ۱۳۴۵ش / ۱۹۶۶م تحت عنوان "وظایف انجمن‌های اسلامی دانشجویان در اروپا در برابر جوانان مسلمان" به زبان عربی ایراد شده که ترجمه آن در شماره ۲ نشریه "اسلام، مکتب مبارز" چاپ گردید. بخش سوم شامل نظرهای مشورتی مرکز اسلامی هامبورگ در نشست پنجم مجمع عمومی اتحادیه دانشجویان مسلمان در اروپا (گروه فارسی‌زبان) می‌باشد که در سال ۱۳۴۸ش / ۱۹۶۹م ایراد گردیده است. بخش چهارم نیز منعکس‌کننده نظرهای مشورتی مرکز اسلامی هامبورگ در نشست ششم مجمع عمومی اتحادیه دانشجویان مسلمان در اروپا (گروه فارسی‌زبان) است. این سخنرانی در سال ۱۳۴۹ش / ۱۹۷۰م صورت گرفته است. بخش پنجم یا پایانی نیز نظرهای مشورتی دکتر بهشتی را دربر دارد که خطاب به اتحادیه، موضوعاتی را به صورت پیام‌های صوتی ارسال داشته‌اند.

این مجموعه را همزمان با چهلمین سالگرد بنیانگذاری اتحادیه انجمن‌های اسلامی دانشجویان در اروپا (گروه فارسی‌زبان) منتشر کرده‌ایم تا در بزرگداشت و فهم بهتر این پدیده مهم تاریخ جنبش دانشجویی کشورمان سهم خود را ایفا کرده باشیم.

بنیاد نشر آثار و اندیشه‌های شهید آیت‌الله دکتر بهشتی

بخش اول

پیام مکتوب خطاب به اتحادیه (سپتامبر ۱۹۶۶)*

* پیام مکتوب شهید آیت‌الله دکتر بهشتی خطاب به "اتحادیه انجمن‌های اسلامی دانشجویان در اروپا - گروه فارسی‌زبان" که در سپتامبر ۱۹۶۶م صادر گردیده و در شماره ۱ نشریه "اسلام، مکتب مبارز"، از سلسله انتشارات اتحادیه انجمن‌های اسلامی دانشجویان در اروپا چاپ شده است.

بنام خدای یکتا

سلام بر جوانان برومندی که کمر همت بسته‌اند تا در راه ترویج بیشتر آیین الهی اسلام با هم بکوشند. سلام بر جوانان تحصیل کرده مسلمان که بهترین و ارزنده‌ترین سرمایه امت بزرگ اسلام‌اند. سلام بر دانشجویان مسلمان که امروز در دانشگاه‌های مختلف دنیا سرگرم تحصیل‌اند و بدون تردید در ساختن جامعه اسلامی آینده نقش مهمی خواهند داشت.

جوانان ما در زندگی شخصی و اجتماعی خود به یک نوع تکیه‌گاه روحی نیاز فراوان دارند. تکیه‌گاهی که بتوانند بر اساس آن هدف، خط‌مشی و شیوه روشن و سعادت‌بخشی برای خود انتخاب کنند و در برخورد با مسائل ساده یا پیچیده زندگی آینده خود، از هرگونه تزلزل یا ابهام و سرگردانی محفوظ بمانند.

عده قابل توجهی از جوانان تحصیل کرده این تکیه‌گاه را در آیین مقدس اسلام جستجو می‌کنند. اینها می‌خواهند اسلام راهنمای آن‌ها در همه شئون زندگی باشد. باید به این خواسته پراج آن‌ها پاسخ داد. هر قدر پای‌بندی جوانان ما به اسلام، آشنایی آن‌ها به تعالیم معنوی، مادی، فردی و اجتماعی این دین الهی بیشتر و علمی‌تر و اعتقاد و عمل آن‌ها به این تعالیم زنده و

زنده‌کننده افزون‌تر باشد، خدمت آنان در حال و آینده به اسلام و مسلمین جهان بیشتر خواهد بود.

دینی که آیات کتاب الهی و کلمات پیغمبر بزرگوار و جانشینان گرامی است همواره به تدبّر و تفکر دعوت می‌کند؛ دینی که همه را به پیروی از حقایق قطعی و اثبات شده علمی می‌خواند و از پیروی هر نوع وهم و گمان و پندار خرافی و بی‌اساس برحذر می‌دارد؛ دینی که میدان کار و زندگی را یکی از ارزنده‌ترین میدان‌های عبادت پروردگار می‌شمرد و مرد و زن و پیر و جوان را به شادابی و نشاط و کار و کوشش دعوت می‌کند و هر نوع افسردگی، پژمردگی، بیکاری، تنبلی و تن‌آسایی را نکوهش می‌کند؛ دینی که همه کس را به شرکت در میدان‌های فعالیت اجتماعی برمی‌انگیزد و هر گونه تک‌روی ناشی از ترس و ضعف و زبونی یا خودخواهی و خودپسندی را مذموم می‌شمرد؛ دینی که مبارزه در راه حق و عدالت را زنده‌ترین نمودار کمال و فضیلت و ایمان می‌شناسد؛ چنین دینی به حق دین جوانان است.

چه خوب است که جوانان با ایمان و فعال بتوانند با ایمان و عمل خود، با نوشته‌ها و گفته‌های خود منادی این دین در اروپا و بخصوص در میان طبقه جوان و تحصیل‌کرده باشند. شک نیست که هدف کار شما، با توجه به شیوه تفکر جهانی اسلام، دانشجوی مسلمان است؛ اهل هر زبان و هر سرزمین که باشد. کوشش شما در درجه اول در این راه خواهد بود که همه جوانان عزیز مسلمان در یک سازمان بزرگ بر مبنای عالی اسلامی گرد هم باشند و در راه تحقق بخشیدن به خواسته‌های اسلامی و انسانی خود با هم همکاری کنند.

در پرتو این همکاری نزدیک همدیگر را بهتر بشناسند، از گوشه و کنار سرزمین بزرگ و پهناور اسلام و مردمی که در نقاط مختلف آن زندگی می‌کنند اطلاعات واقعی‌تر و سودمندتری به دست آورند و خود عامل نیرومند و مؤثری در پیوند و همبستگی خلل‌ناپذیر همهٔ مسلمانان جهان باشند. اتحادیه انجمن‌های اسلامی در اروپا که دانشجویان علاقه‌مند از بلاد مختلف در آن شرکت دارند می‌تواند در این راه قدم‌های سودمند و مؤثری بردارد.

در فعالیت‌های همه‌جانبه و وسیعی که باید به وسیله اتحادیه مزبور و سازمان‌های مشابه آن در راه هدف‌های عمومی جهان اسلام صورت گیرد به این واقعیت انکارناپذیر باید توجه شود که مردم سرزمین‌های مختلف جهان اسلام با کمال تأسف زبان مشترکی ندارند که بتوانند به آسانی با هم صحبت کنند و یکدیگر را بفهمند و از آنچه عملاً در زندگانی هر یک می‌گذرد آگاه گردند. دانشجویانی هم که از نقاط مختلف سرزمین پهناور اسلام برای تحصیل به اروپا یا نقاط دیگر عزیمت می‌کنند غالباً جز به زبان محلی خود به زبان مشترک دیگری آشنایی کافی ندارند. بنابراین انجمن‌های اسلامی دانشجویی در اروپا و آمریکا باید همراه با فعالیت‌های عمومی اسلام که همه در آن شرکت دارند، فعالیت‌هایی نیز به زبان‌های مختلف محلی اعضای خود داشته باشند تا بهتر بتوانند به نیازمندی‌های معنوی و روحی آنان پاسخ دهد.

این نکته مخصوصاً در مورد جوانانی که تازه برای تحصیل به خارج آمده‌اند و هنوز به زبان کشوری که در آن تحصیل می‌کنند آشنایی کافی

ندارند اهمیت بیشتری دارد. این دانشجویان در آغاز ورود به اروپا یا آمریکا یا نقاط دیگر احتیاج فراوان به یک پناهگاه اجتماعی اسلامی دارند که بتوانند زود با آن آشنا و مانوس شوند؛ در برنامه‌های متنوع آن به راحتی شرکت کنند؛ با هم‌کیشان خود درباره مسائل مختلف، بخصوص مسائلی که در آغاز ورود به یک کشور خارجی با آن روبه‌رو می‌شوند، به راحتی بحث و گفتگو کنند و راه‌حل‌های عملی و صحیح برای آنها به دست آورند. این نیازمندی آن‌ها را فقط از راه برنامه‌های گروهی، که به زبان محل آن‌ها باشد، می‌توان تأمین کرد. در غیر این صورت جوان مسلمان تازه وارد در برخورد با مسائل جدید، خود را یکه و تنها می‌یابد؛ هم از این تنهایی رنج می‌برد و هم در معرض اشتباه و لغزش در حل مسائل جدید قرار می‌گیرد. مجامع بزرگ اسلامی که برنامه آن‌ها به زبان محلی این‌گونه جوانان نباشد، هر چند برای آن‌ها بسیار مفید و ضروری و مخصوصاً احساس‌انگیز است ولی هرگز قادر بر تأمین همه نیازمندی‌های دینی آنان نیست.

با توجه به این واقعیت است که کار تازه‌ای که جوانان عزیز فعال - که عموماً از اعضای فعال و احیاناً مؤسس اتحادیه انجمن‌های اسلامی دانشجویان در اروپا هستند - تحت عنوان "گروه فارسی‌زبان" آغاز کرده‌اند بسیار مفید و ضروری و منطبق با نیازمندی‌های واقعی جوانان مسلمان به نظر می‌رسد.

امیدوارم همه جوانان مسلمان فارسی‌زبان در اروپا بر این محور، و داخل سازمان بزرگ و عمومی دانشجویی اسلامی، با هم صمیمانه همکاری کنند

و از این راه خدمت‌گزار با صدق و صفای اسلام و مسلمین باشند. همچنین امیدوارم در همه قدم‌هایی که در این راه برمی‌دارید، اصل یکپارچگی و همبستگی کامل همه مسلمانان جهان را چنان رعایت کنید که کار شما به راستی، یک نمونه عملی و قابل تحسین برای حل مشکلات ناشی از زبان‌های مختلف محلی در جامعه بزرگ اسلامی باشد.

امیدوارم موفق شوید این پیام اسلام را به گوش همه جوانان آماده و مستعد برسانید که آنچه اسلام از هر مسلمان، از مرد و زن، از پیر و جوان می‌خواهد، پاکدامنی و خویشتن‌داری در برابر طغیان هوس‌ها، پیشگیری از عوامل مختلف فردی و اجتماعی که به طغیان هوس‌ها و افسارگسیختگی و خودکامگی انسان کمک می‌کند، دفاع از عدالت همه‌جانبه و ریشه‌دار اجتماعی و کوشش در راه تکامل فضیلت‌های انسانی است.

آیا جوانان بلند همت و فضیلت‌دوست چیزی جز این می‌طلبند؟ با گفتار و عمل خود به همه جوانانی که در پی این گمشده خویش می‌گردند با صراحت تمام ابلاغ کنید که آن را فقط یک‌جا می‌توانند به دست آرند، آن هم در تعالیم همه‌جانبه اسلام. والسلام.